

**SZKOLNY PROGRAM
WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNY
SZKOŁY PODSTAWOWEJ Nr9
im. Stefanii Sempołowskiej
w Lubinie**

„Dziecko chce być dobre. Jeśli nie umie – naucz, jeśli nie wie – wytłumacz, jeśli nie może – pomóż.”

Janusz Korczak

Obowiązujące akty prawne:

- Ustawa o systemie oświaty z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* (Dz.U. z 2017 r., poz. 59)
- Karta Nauczyciela.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej art. 48 ust. 1, art. 54 ust. 3-4, art. 70 ust. 1
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017., poz. 356).
- Programy narodowe i krajowe w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia.
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych.

Program wychowawczo – profilaktyczny obejmuje wytyczne polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2018/2019:

1. 100 rocznica odzyskania niepodległości – wychowanie do wartości i kształtowanie patriotycznych postaw uczniów.
2. Wdrażanie nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego. Kształcenie rozwijające samodzielność, kreatywność i innowacyjność uczniów.
3. Kształcenie zawodowe oparte na ścisłej współpracy z pracodawcami. Rozwój doradztwa zawodowego.
4. Rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli. Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z zasobów dostępnych w sieci.

Program wychowawczo-profilaktyczny jest tworzony przez wszystkich nauczycieli i konsultowany oraz aprobowany przez rodziców. Jego cel stanowi wspieranie uczniów we wszechstronnym rozwoju, ukierunkowanym na osiągnięcie pełni dojrzałości fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinny być wzmocnione i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży. Program ten zawiera działania, które w systemowy sposób będą angażować wszystkich uczniów i ich rodziców oraz całe środowisko szkolne (kadrę pedagogiczną, pracowników administracji i obsługę szkoły).

Wychowanie to proces wspomagania człowieka w rozwoju, ukierunkowany na osiągnięcie pełni dojrzałości fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej.

Kierunki zmian podstawy programowej:

- Wzmocnienie wychowawczej i profilaktycznej funkcji szkoły poprzez szersze uwzględnienie w podstawie programowej zadań wychowawczo-profilaktycznych.
- Poszerzenie problematyki edukacji dla bezpieczeństwa, w tym o ratownictwo medyczne.
- Ustalenie zakresu treści nauczania i liczby godzin zajęć poszczególnych przedmiotów, umożliwiających nauczycielom rozwijanie umiejętności pracy zespołowej uczniów, rozwiązywanie problemów i realizację projektów edukacyjnych.

Diagnoza sytuacji wychowawczej i profilaktycznej:

Systematycznie każdego roku przeprowadzana jest diagnoza środowiska, analizuje się potrzeby i zasoby szkoły z obszaru wychowania i profilaktyki na podstawie:

- wyników ewaluacji wewnętrznej,
- ankiety skierowanej do uczniów, rodziców i nauczycieli na temat oczekiwań w realizacji treści wychowawczych i profilaktycznych,
- wniosków i analiz z pracy zespołów klasowych, zespołów przedmiotowych,
- ewaluacji wcześniejszego programu wychowawczo – profilaktycznego realizowanego w roku szkolnym 2017/2018,
- spostrzeżeń i uwag wychowawcy na temat klasy,
- analizy dokumentacji szkolnej,
- obserwacji bieżących zachowań uczniów na terenie szkoły, analiza uwag wpisanych do dziennika,
- sprawozdań semestralnych opracowanych przez wychowawcę.

W wyniku diagnozy czynników ryzyka i czynników chroniących w celu przeciwdziałania narkomanii i podejmowania przez uczniów zachowań ryzykownych wyłoniono następujące obszary do realizacji:

1. W celu podniesienia poczucia bezpieczeństwa uczniów w szkole należy z nimi rozmawiać na temat tworzenia klimatu w placówce oraz przestrzegania zasad obowiązujących w środowisku szkolnym (odpowiedzialni – wszyscy nauczyciele).
2. W celu uzupełnienia i pogłębienia wiedzy uczniów, i rodziców o niebezpieczeństwach wiążących się z używaniem narkotyków lub dopalaczy należy przeprowadzić z nimi prelekcje o charakterze profilaktycznym na temat zagrożeń płynących z sięgania po narkotyki lub dopalacze (odpowiedzialni wychowawcy we współpracy z pedagogiem).

3. Na zebraniach ogólnych rodziców z wychowawcą należy zapoznać opiekunów z wynikami ewaluacji wewnętrznej i w celu zweryfikowania danych porozmawiać z nimi na temat czynników, którymi kierowali się stwierdzając, że na terenie szkoły istnieje zagrożenie narkotykami.

Profilaktyka to proces wspomagania człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczenie i likwidowanie czynników blokujących i zaburzających zdrowe życie. Profilaktyka powinna wspomagać proces wychowania, a wychowanie tworzy integralną całość z wiedzą i kreowaniem umiejętności, poprzez które formuje się osobowość młodego człowieka. Nie wolno ich rozdzielać, gdyż wychowanie musi posiłkować się wiedzą, w której zapisane jest doświadczenie.

Program przeznaczony jest do realizacji przez wychowawców klas podczas godzin z wychowawcą we współpracy z nauczycielami wszystkich przedmiotów, pedagogiem, pielęgniarką szkolną i pozostałymi pracownikami szkoły, w zależności od stanu zasobów, potrzeb klasy oraz przy współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym.

SYLWETKA ABSOLWENTA SZKOŁY

Dobrze funkcjonuje w swoim środowisku, w domu i w szkole. Jest pogodny, ma pozytywny, choć nie bezkrytyczny stosunek do otaczającej go rzeczywistości. Posiada umiejętność efektywnego komunikowania, współpracy oraz kontrolowania własnych emocji. Jest świadomy dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy, świata. Dbą o swoje zdrowie i sprawność fizyczną. Traktuje zdobywanie wiedzy, jako podstawę własnego rozwoju. Działania zawarte w programie wychowawczo – profilaktycznym zmierzają do ukształtowania takiego modelu absolwenta, który niezależnie od indywidualnych cech osobowości, predyspozycji i talentów będzie wyposażony w zespół cech uniwersalnych, warunkujących właściwe funkcjonowanie we współczesnym świecie.

Treści wychowawczo-profilaktyczne do realizacji w klasach I–III.

Lp.	OBSZARY	ZADANIA	ODPOWIEDZIALNI
1.	Zdrowie – edukacja zdrowotna	Zapoznanie z podstawowymi zasadami dbałości o zdrowie własne i innych, kształtowanie umiejętności kreowania środowiska sprzyjającego zdrowemu stylowi życia. Zapoznanie z zasadami zdrowego, racjonalnego odżywiania się, higieny osobistej i aktywności fizycznej. Przygotowanie do podejmowania działań mających na celu zdrowy styl życia w aspekcie fizycznym i psychicznym. Kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie.	Wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny, pielęgniarka szkolna.

		<p>Rozwijanie umiejętności podejmowania działań na rzecz ochrony przyrody w swoim środowisku.</p> <p>Kształtowanie umiejętności analizy zjawisk przyrodniczych, rozumowania Przyczynowo – skutkowego.</p> <p>Uświadomienie wpływu przyrody nieożywionej na życie ludzi, zwierząt i roślin.</p> <p>Kształtowanie wytrwałości w działaniu i dążeniu do celu, umiejętności adekwatnego zachowania się w sytuacjach zwycięstwa i porażki.</p>	
2.	Relacje – kształtowanie postaw społecznych	<p>Kształtowanie podstawowych umiejętności komunikacyjnych.</p> <p>Rozwijanie umiejętności formułowania prostych wniosków na podstawie obserwacji i własnych doświadczeń.</p> <p>Kształtowanie umiejętności przestrzegania obowiązujących reguł.</p> <p>Kształtowanie umiejętności nawiązywania i podtrzymywania relacji z rówieśnikami, rozpoznawania ich potrzeb, zgodnej współpracy z innymi, z zachowaniem obowiązujących norm i reguł kultury osobistej.</p> <p>Przygotowanie do sprawiedliwego i uczciwego oceniania zachowania własnego i innych ludzi.</p> <p>Zapoznanie z podstawowymi prawami i obowiązkami wynikającymi z roli ucznia oraz członka szkolnej społeczności, rodziny i kraju.</p> <p>Rozwijanie empatii, umiejętności podejmowania działań mających na celu pomoc słabszym i potrzebującym, umiejętności rozwiązywania konfliktów i sporów.</p>	Wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny.
3.	Kultura – wartości, normy, wzory zachowań	<p>Kształtowanie umiejętności właściwego komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych, dbałość o język i kulturę wypowiedzenia się.</p> <p>Kształtowanie umiejętności analizy prostych sytuacji wychowawczych, odróżniania dobra od zła.</p>	Wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny, inni pracownicy szkoły.

		<p>Kształtowanie gotowości do uczestnictwa w kulturze, poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także poszanowania innych kultur i tradycji, określanie swojej przynależności kulturowej poprzez kontakt z wybranymi dziełami sztuki, zabytkami i tradycją w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym, uczestniczenie w życiu kulturalnym środowiska rodzinnego, szkolnego, lokalnego oraz wydarzeniach organizowanych przez najbliższą społeczność.</p> <p>Kształtowanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt z dziełami literackimi i wytworami kultury, zapoznanie z wybranymi dziełami architektury i sztuk plastycznych należących do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury, wyzwalanie potrzeby kontaktu z literaturą i sztuką dla dzieci.</p> <p>Kształtowanie postaw wyrażających szacunek dla ludzi, niezależnie od religii, statusu materialnego, wieku, wyglądu, poziomu rozwoju intelektualnego i fizycznego oraz respektowanie ich praw, podejmowanie działań w celu zapobiegania dyskryminacji.</p> <p>Inspirowanie do podejmowania aktywności i inicjatyw oraz pracy zespołowej, wspomaganie działań służących kształtowaniu własnego wizerunku i otoczenia.</p> <p>Przygotowanie do radzenia sobie w sytuacjach codziennych wymagających umiejętności praktycznych, budzenie szacunku dla pracy ludzi różnych zawodów.</p> <p>Przygotowanie do podejmowania działań mających na celu identyfikowanie i rozwijanie własnych zainteresowań.</p> <p>Wstępne kształtowanie postaw wyrażających szacunek do symboli i tradycji narodowych oraz tradycji związanych z rodziną, szkołą i społecznością lokalną.</p> <p>Kształtowanie umiejętności wyrażania własnych emocji w różnych formach ekspresji.</p> <p>Kształtowanie poczucia własnej wartości dziecka, podtrzymywanie ciekawości poznawczej, rozwijanie kreatywności i przedsiębiorczości oraz brania odpowiedzialności za swoje decyzje i działania.</p> <p>Kształtowanie świadomości odmienności osób niepełnosprawnych, innej narodowości, wyznania, tradycji kulturowej oraz ich praw.</p>	
--	--	---	--

4.	Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)	<p>Zapoznanie z podstawowymi zasadami bezpieczeństwa w różnych sytuacjach życiowych, kształtowanie właściwego zachowania się w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia oraz sytuacjach nadzwyczajnych.</p> <p>Kształtowanie umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł, korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, kształtowanie świadomości negatywnego wpływu pracy przy komputerze na zdrowie i kontakty społeczne oraz niebezpieczeństw wynikających z anonimowości kontaktów, respektowanie ograniczeń dotyczących korzystania z komputera, Internetu i multimediiów.</p> <p>Przygotowanie do bezpiecznego i rozsądnego korzystania z narzędzi i urządzeń technicznych, bezpiecznego organizowania zajęć ruchowych i poruszania się po drogach.</p> <p>Przygotowanie do bezpiecznego korzystania ze środków komunikacji, zapobiegania i przeciwdziałania sytuacjom problemowym.</p> <p>Kształtowanie umiejętności utrzymywania ładu i porządku wokół siebie, w miejscu nauki i zabawy.</p>	Wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny, pielęgniarka
----	--	--	--

Treści wychowawczo-profilaktyczne do realizacji podczas godzin do dyspozycji wychowawcy w klasach IV–VIII

Lp.	OBSZARY	ZADANIA					ODPOWIEDZIALNI
		KLASA IV	KLASA V	KLASA VI	KLASA VII	KLASA VIII	
1.	Zdrowie – edukacja zdrowotna	Nabycie podstawowej wiedzy na temat stresu. Inspirowanie młodzieży do myślenia o własnej	Zachęcanie uczniów do pracy nad własną motywacją oraz analizą czynników, które ich demotywują.	Kształtowanie umiejętności rozpoznawania własnych cech osobowości. Kształtowanie konstruktywnego obrazu własnej	Kształtowanie postawy proaktywnej, w której uczeń przejmuje inicjatywę, ale też odpowiedzialności za swoje	Kształtowanie postawy uczniów nastawionej na rozwiązania – charakteryzującej się samoświadomością,	Wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny, pielęgniarka szkolna.

		<p>motywacji do działania.</p> <p>Nabywanie umiejętności gromadzenia i porządkowania wiedzy o sobie.</p> <p>Kształtowanie postaw otwartych na poszukiwanie pomocy oraz porady, kiedy zaczynają się trudności i kiedy wybór jest ważny i trudny.</p> <p>Kształtowanie postaw prozdrowotnych poprzez promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.</p>	<p>Kształtowanie umiejętności podejmowania i realizacji zachowań prozdrowotnych.</p> <p>Prezentowanie sposobów pokonywania własnych słabości oraz akceptowania ograniczeń i niedoskonałości</p>	<p>osoby, np. świadomości mocnych i słabych stron.</p> <p>Rozwijanie właściwej postawy wobec zdrowia i życia jako najważniejszych wartości.</p> <p>Doskonalenie i wzmacnianie zdrowia fizycznego.</p>	<p>działania, decyzje.</p> <p>Kształtowanie umiejętności świadomego wyznaczania sobie konkretnych celów.</p> <p>Rozwijanie umiejętności hierarchizacji zadań.</p> <p>Podnoszenie poczucia własnej wartości poprzez określanie osobistego potencjału.</p> <p>Kształtowanie świadomości własnego ciała z uwzględnieniem zmian fizycznych i psychicznych w okresie dojrzewania.</p>	<p>wyobraźnią, kreatywnością.</p> <p>Kształtowanie umiejętności wyznaczania sobie celów krótko- i długoterminowych.</p> <p>Rozwijanie umiejętności ustalania priorytetów, uwzględniając kryteria ważności i pilności.</p> <p>Rozwijanie umiejętności oceny własnych możliwości.</p> <p>Kształtowanie świadomości dotyczącej wykorzystania ruchu w życiu człowieka jako skutecznego sposobu dbania o zdrowie psychiczne.</p>	
2.	Relacje – kształtowanie	Kształtowanie umiejętności właściwej	Rozwijanie umiejętności rozumienia innych,	Kształtowanie umiejętności współpracy	Kształtowanie umiejętności wchodzenia	Rozwijanie umiejętności poszukiwania	Wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny.

	<p>postaw społecznych</p>	<p>komunikacji, stanowiącej podstawę współdziałania.</p> <p>Kształtowanie umiejętności asertywnego wyrażania własnych potrzeb.</p> <p>Rozwijanie wrażliwości na potrzeby i trudności innych ludzi.</p> <p>Kształtowanie postawy szacunku i zrozumienia wobec innych osób.</p> <p>Rozwijanie zdolności do inicjowania i podtrzymywania znaczących głębszych relacji.</p> <p>Budowanie atmosfery wzajemnego szacunku</p>	<p>która sprzyja efektywnej współpracy.</p> <p>Wyzwalanie chęci do działania na rzecz innych osób w celu poprawy ich sytuacji (wolontariat).</p> <p>Rozwijanie poczucia przynależności do grupy (samorząd uczniowski, klub, drużyna, wspólnota).</p> <p>Kształtowanie otwartości na doświadczenia innych ludzi, ich sposobów rozwiązywania problemów, na nową wiedzę.</p> <p>Rozwijanie świadomości dotyczącej roli osób znaczących i autorytetów.</p>	<p>w dążeniu do osiągnięcia celu.</p> <p>Uwrażliwianie na różne obszary ludzkich problemów i potrzeb poprzez krzewienie potrzeby udzielania pomocy (wolontariat).</p> <p>Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych: wyrażanie własnych opinii, przekonań i poglądów.</p> <p>Rozwijanie świadomości roli i wartości rodziny w życiu człowieka.</p> <p>Rozwijanie samorządności.</p>	<p>w interakcje z ludźmi w sposób zapewniający zadowolenie obydwu stron.</p> <p>Kształtowanie umiejętności szukania inspiracji, rozwijanie własnej kreatywności.</p> <p>Rozwijanie odpowiedzialności za siebie i innych (wolontariat).</p>	<p>takich rozwiązań, które stwarzają korzyści dla obydwu stron.</p> <p>Rozwijanie umiejętności dostrzegania pozytywnych aspektów działania zespołowego poprzez docenienie różnic zdań i wiedzy, doświadczeń, specjalizacji, kompetencji.</p> <p>Rozwijanie potrzeby ciągłego doskonalenia siebie jako jednostki, członka rodziny i społeczeństwa.</p>	
--	---------------------------	--	--	--	--	---	--

2.1.	Orientacja Zawodowa. Doradztwo zawodowe.	w społeczności szkolnej. Zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań oraz uzdolnień.	Zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań oraz uzdolnień.	Zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań oraz uzdolnień.	Wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy.	Wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy.	Doradca zawodowy, wychowawca, pedagog szkolny.
3.	Kultura – wartości, normy i wzory zachowań	Zapoznanie z rolą zainteresowań w życiu człowieka. Uwrażliwianie na kwestie moralne, np. mówienia prawdy, sprawiedliwego traktowania.	Rozwijanie zainteresowań i pasji uczniów. Budowanie samoświadomości dotyczącej praw, wartości, wpływów oraz postaw. Rozwijanie umiejętności	Rozwój zainteresowań, poszerzenie autonomii i samodzielności Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia w kontekście analizy wpływów rówieśników	Popularyzowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Rozwijanie pozytywnego stosunku do procesu kształcenia i samokształcenia, zaangażowania	Popularyzowanie wiedzy o różnicach kulturowych oraz rozwijanie umiejętności korzystania z niej w kontakcie z przedstawicielami innych narodowości.	Wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny, inni pracownicy szkoły.

		<p>Kształtowanie pozytywnego stosunku do procesu kształcenia.</p> <p>Kształtowanie potrzeby uczestnictwa w kulturze.</p>	<p>wyrażania własnych emocji.</p> <p>Rozwijanie umiejętności właściwego zachowania się z uwzględnieniem sytuacji i miejsca.</p>	<p>i mediów na zachowanie.</p> <p>Dokonywanie analizy postaw, wartości, norm społecznych, przekonań i czynników które na nie wpływają.</p> <p>Rozwijanie szacunku dla kultury i dorobku narodowego.</p>	<p>w zdobywanie wiedzy i umiejętności.</p> <p>Rozwijanie takich cech jak: pracowitość, odpowiedzialność, prawdomówność, rzetelność i wytrwałość.</p> <p>Umocnianie więzi ze społecznością lokalną.</p>	<p>Popularyzowanie wiedzy i rozwijanie świadomości na temat zasad humanitaryzmu.</p> <p>Rozwijanie poczucia odpowiedzialności społecznej poprzez podejmowanie działań na rzecz lokalnej społeczności.</p>	
4.	Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)	<p>Redukowanie agresywnych zachowań poprzez uczenie sposobów rozwiązywania problemów.</p> <p>Budowanie atmosfery otwartości i przyzwolenia na dyskusję.</p> <p>Uświadamianie zagrożeń wynikających</p>	<p>Rozwijanie umiejętności prowadzenia rozmowy w sytuacji konfliktu – podstawy negocjacji i mediacji.</p> <p>Rozwijanie umiejętności identyfikowania przyczyn własnego postępowania.</p> <p>Dokonywanie analizy wpływu</p>	<p>Dostarczanie wiedzy na temat osób i instytucji świadczących pomoc w trudnych sytuacjach.</p> <p>Budowanie atmosfery wsparcia i zrozumienia w sytuacji problemowej oraz promowanie rzetelnej wiedzy mającej na celu</p>	<p>Rozwijanie postaw opartych na odpowiedzialności za dokonywane wybory i postępowanie.</p> <p>Dostarczenie wiedzy z zakresu prawa dotyczącego postępowania w sprawach nieletnich.</p>	<p>Propagowanie wiedzy na temat prawnych i moralnych skutków posiadania, zażywania i rozprowadzania środków psychoaktywnych.</p> <p>Rozwijanie umiejętności wykorzystywania elementów negocjacji i mediacji</p>	<p>Wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny, pielęgniarka.</p>

		<p>z korzystania z nowoczesnych technologii informacyjnych.</p> <p>Zwiększanie wiedzy na temat środków uzależniających i zagrożeń z nimi związanych.</p> <p>Rozwijanie umiejętności troski o własne bezpieczeństwo w relacjach z innymi.</p>	<p>nastawienia do siebie i innych na motywację do podejmowania różnorodnych zachowań.</p> <p>Rozwijanie poczucia osobistej odpowiedzialności, zachęcanie do angażowania się w prawidłowe i zdrowe zachowania.</p> <p>Doskonalenie umiejętności rozpoznawania symptomów uzależnienia od komputera i Internetu.</p>	<p>zredukowanie lęku.</p> <p>Rozwijanie umiejętności radzenia sobie z własnymi negatywnymi emocjami oraz z zachowaniami agresywnymi.</p> <p>Kształtowanie przekonań dotyczących znaczenia posiadanych informacji, których wykorzystanie pomaga w redukowaniu lęku w sytuacjach kryzysowych.</p> <p>Rozwijanie świadomości dotyczącej prawa do prywatności, w tym do ochrony danych osobowych oraz ograniczonego zaufania do osób poznanych.</p>	<p>Przeciwdziałanie ryzykownym zachowaniom seksualnym.</p> <p>Rozwijanie umiejętności reagowania w sytuacjach kryzysowych, niesienia pomocy dotkniętym nimi osobom oraz minimalizowania ich negatywnych skutków.</p> <p>Rozwijanie umiejętności lepszego rozumienia siebie poprzez poszukiwanie i udzielanie odpowiedzi na pytania: Kim jestem? Jakie są moje cele i zadania życiowe?</p>	<p>w sytuacji rozwiązywania konfliktów.</p> <p>Rozwijanie umiejętności podejmowania działań zgodnych ze zweryfikowanymi źródłami wiedzy.</p> <p>Utrwalanie umiejętności oceny konsekwencji podejmowanych działań dla siebie i dla innych – określanie alternatywnych rozwiązań problemu.</p> <p>Rozwijanie umiejętności prowadzenia rozmowy w sytuacji konfliktu – podstawy negocjacji i mediacji.</p>	
--	--	--	---	---	---	--	--

Tabela nr 1. Zdrowie – edukacja zdrowotna

Szkoła/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń
SZKOŁA PODSTAWOWA I – VIII	
Edukacja wczesnoszkolna	<ul style="list-style-type: none"> — dba o higienę oraz estetykę własną i otoczenia; — ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia człowieka; — posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej; — posługuje się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia; — reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby; — wymienia wartości odżywcze produktów żywnościowych, ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych, zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje zjedania ich w nadmiarze; — przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia; — ubiera się odpowiednio do stanu pogody, poszukuje informacji na temat pogody, wykorzystując np. internet; — ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka;
Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> — w sposób odpowiedzialny posługuje się technologią dostosowaną do jego predyspozycji psychofizycznych i zdrowotnych;
Biologia	<ul style="list-style-type: none"> — analizuje związek pomiędzy własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia oraz rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej; — uzasadnia konieczność ochrony przyrody; — opisuje i prezentuje postawę i zachowania człowieka odpowiedzialnie korzystającego z dóbr przyrody;
Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> — opisuje, jakie znaczenie ma aktywność fizyczna dla zdrowia; — opisuje piramidę żywienia i aktywności fizycznej; — opisuje zasady zdrowego odżywiania; — przestrzega zasad higieny osobistej i czystości odzieży; — przyjmuje prawidłową postawę ciała w różnych sytuacjach;

	<ul style="list-style-type: none"> — omawia sposoby postępowania w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia; — wymienia czynniki, które wpływają pozytywnie i negatywnie na zdrowie i samopoczucie oraz wskazuje te, na które może mieć wpływ; — omawia sposoby redukowania nadmiernego stresu i radzenia sobie z nim w sposób konstruktywny; — wymienia przyczyny i skutki otyłości oraz nieuzasadnionego odchudzania się i używania sterydów w celu zwiększenia masy mięśni; — wyjaśnia wymogi higieny wynikające ze zmian zachodzących w organizmie w okresie dojrzewania;
WOS	<ul style="list-style-type: none"> — rozpoznaje przypadki wymagające postaw asertywnych; — podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie; uzasadnia, że można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych ludzi lub przeciwstawić się im; — przedstawia różne formy zachowań asertywnych;
Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> — kształtowanie umiejętności właściwego reagowania na niebezpieczeństwa zagrażające życiu i zdrowiu; — doskonalenie umiejętności dbałości o własne ciało, jak i najbliższe otoczenie; — poznawanie siebie, swoich zdolności i rozwijanie zainteresowań sprzyjających motywacji do uczenia się;
Edukacja dla bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> — wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym a społecznym; wyjaśnia wpływ stresu na zdrowie; — wymienia zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne), zagrażają zdrowiu oraz wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków; — odróżnia czynniki środowiskowe i społeczne (korzystne i szkodliwe), na które człowiek może mieć wpływ od takich, na które nie może mieć wpływu; — omawia krótkoterminowe i długoterminowe konsekwencje zachowań sprzyjających (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu; — dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie);

	<ul style="list-style-type: none"> — wymienia rzetelne źródła informacji o zdrowiu, chorobach, świadczeniach i usługach zdrowotnych; — ocenia własne zachowania związane ze zdrowiem, ustala indywidualny plan działania na rzecz własnego zdrowia; — ustala, co sam może zrobić, aby stworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia (ochrona środowiska przyrodniczego, wsparcie społeczne, komunikacja interpersonalna, współpraca osób, instytucji i organizacji na rzecz zdrowia itp.);
Technika	<ul style="list-style-type: none"> — przyjmuje postawy odpowiedzialności za współczesny i przyszły stan środowiska; — kształtuje umiejętności segregowania i wtórnego wykorzystania odpadów znajdujących się w najbliższym otoczeniu;
Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> — radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu; — Kształtuje prawidłowe nawyki higieniczne, dostrzega potrzebę prowadzenia zdrowego trybu życia; zna sposoby obrony własnej intymności;

Tabela nr 2. Relacje – kształtowanie postaw społecznych

Szkoła/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
SZKOŁA PODSTAWOWA I - VIII	
Edukacja wczesnoszkolna	<ul style="list-style-type: none"> — identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodzina, klasa w szkole, drużyna sportowa, społeczność lokalna, naród; respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach; — przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad; — współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię; — dostrzega, że każdy powinien brać odpowiedzialność za swoje wybory; — dostrzega, że lepiej poznaje siebie, bardziej się rozwija i czerpie szczęście w relacji z innymi osobami niż w samotności; — odkrywa, że współtworzy różne wspólnoty osób, np. rodzinę, klasę, państwo;

	<ul style="list-style-type: none"> — ma świadomość, że każdej osobie ludzkiej, także jemu, należy się szacunek, że szacunkiem należy obdarzać także wspólnoty osób – rodzinę, klasę, naród (ojczyznę), w tym wspólnotę religijną – a także symbole tych wspólnot; — szanuje godność każdej osoby ludzkiej oraz swoją, wyraża swoim komunikatem werbalnym i niewerbalnym; — uwzględnia coraz częściej godność i dobro innych osób, podejmując decyzję o działaniu; — wyraża szacunek wobec osób, wspólnot osób oraz ich symboli w sytuacjach codziennych i uroczystych, przejawiając właściwe zachowanie; — wchodzi w relacje z innymi osobami (rówieśnikami, nauczycielami), szanując to, co jest wartością dla nich, i nazywając to, co jest wartością dla niego; — naśladuje i przyjmuje jako własne zachowania dobre na podstawie doświadczeń ze świata realnego oraz przykładów płynących z tekstów literackich, filmów i innych źródeł; — przestrzega zasad obowiązujących we wspólnocie osób, której jest członkiem;
Orientacja zawodowa (klasy I – III)	<ul style="list-style-type: none"> — opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać; — prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób; — podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi; — podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach; — podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych; — odgrywa różne role zawodowe w zabawie; — podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach; — opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach; — omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje; — opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;

	<ul style="list-style-type: none"> — posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny; — uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności; — wskazuje treści, których lubi się uczyć; — wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich; — opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić; — planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu; — próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.
Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> — uczestniczy w zespołowym rozwiązaniu problemu, posługując się technologią taką jak: poczta elektroniczna, forum, wirtualne środowisko kształcenia, dedykowany portal edukacyjny; — identyfikuje i docenia korzyści płynące ze współpracy nad wspólnym rozwiązywaniem problemów; — bierze udział w różnych formach współpracy, jak: programowanie w parach lub w zespole, realizacja projektów, uczestnictwo w zorganizowanej grupie uczących się; projektuje, tworzy i prezentuje efekty wspólnej pracy;
Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> — uczestniczy w sportowych rozgrywkach klasowych w roli zawodnika, stosując zasady „czystej gry”: szacunku dla rywala, respektowania przepisów gry, podporządkowania się decyzjom sędziego; potrafi właściwie zachować się w sytuacji zwycięstwa i porażki, podziękować za wspólną grę; — pełni rolę organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych; — wyjaśnia zasady kulturalnego kibicowania; — wyjaśnia, jak należy zachować się w sytuacjach związanych z aktywnością taneczną; — omawia znaczenie dobrych relacji z innymi ludźmi, w tym z rodzicami oraz rówieśnikami tej samej i odmiennej płci; — identyfikuje swoje mocne strony, budując poczucie własnej wartości, planuje sposoby rozwoju oraz ma świadomość słabych stron, nad którymi należy pracować; — wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych;

	<ul style="list-style-type: none"> — wykazuje umiejętność adekwatnej samooceny swoich możliwości psychofizycznych; — współpracuje w grupie szanując poglądy i wysiłki innych ludzi, wykazując asertywność i empatię; — motywuje innych do udziału w aktywności fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności fizycznej i specjalnych potrzebach edukacyjnych (np. osoby niepełnosprawne, osoby starsze);
WOS	<ul style="list-style-type: none"> — współpracuje z innymi – dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich; — wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności; — uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną; rozumie znaczenie potrzeb społecznych człowieka (kontaktu, przynależności, uznania); — przedstawia zasady komunikowania się; wyjaśnia zasady skutecznej autoprezentacji, kształtowania swojego wizerunku; — wymienia cechy grup społecznych; charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania; uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi różne korzyści; przedstawia różne formy współpracy w grupie; — rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji; — rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji; — przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy;
Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> — zachęcanie do działania na rzecz środowiska lokalnego; — doskonalenie umiejętności w zakresie komunikowania się, współpracy i działania oraz pełnienia roli lidera w zespole;
Biologia	<ul style="list-style-type: none"> — prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych;
Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> — zna i stosuje zasady savoir-vivre'u w różnych sytuacjach społecznych; — rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; przyjmuje odpowiedzialność za-manifestowane reakcje, wypowiedziane i pisane słowa;

	<ul style="list-style-type: none"> — kształtuje i wyraża postawy asertywne, gdy nie może lub nie powinien czegoś wykonać, stara się odmawiać tak, by nie ranić drugiego; — bierze udział w życiu społecznym przez: wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; ujawnia wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i zna konkretne sposoby jej udzielania;
Orientacja zawodowa (klasy IV – VI)	<ul style="list-style-type: none"> — określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje; — wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia; — podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość; — prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców; — wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach; — opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka; — podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe; — posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny; — wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą; — wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki; — wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć; — samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy; — opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych; — planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu; — próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.
Doradztwo zawodowe (klasy VII – VIII)	<ul style="list-style-type: none"> — określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych; — rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe); — dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych

	<p>osób oraz innych źródeł;</p> <ul style="list-style-type: none"> — rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno – zawodowych; — rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno – zawodowej; — określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji; — określa własną hierarchię wartości i potrzeb; wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania; — porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców; — wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy; — uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka; — analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy; — wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową; — dokonuje autoprezentacji; — analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji; — analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów; — charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej; — określa znaczenie uczenia się przez całe życie; — dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym; — określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby; — identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich
--	---

	<p>pomocy;</p> <p>— planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.</p>
--	--

Tabela nr 3. Kultura – wartości, normy i wzory zachowań

Szkoła/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
SZKOŁA PODSTAWOWA I - VIII	
Edukacja wczesnoszkolna.	<p>— ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przepraszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne respektowane przez środowisko szkolne;</p> <p>— szanuje zwyczaje i tradycje różnych grup społecznych i narodów, przedstawia i porównuje zwyczaje ludzi, np. dotyczące świąt w różnych regionach Polski, a także w różnych krajach;</p> <p>— określa, co jest dobre, a co jest złe, w otaczającym go świecie i w świecie poznawanych tekstów oraz podaje uzasadnienie swojego zdania;</p> <p>— odróżnia szczęście od doraźnie odczuwanej przyjemności i poznaje, że dobro jest źródłem szczęścia własnego oraz innych osób;</p> <p>— odkrywa, że wspólnota osób, której jest członkiem, ustanawia swoje zasady (normy) i oczekuje ich respektowania;</p>
Język polski	<p>— kształtuje umiejętność uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym;</p> <p>— rozwija zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami;</p> <p>— kształci postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej;</p> <p>— rozwija zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych;</p> <p>— rozwija szacunek dla wiedzy, wyrabia pasję poznawania świata i zachęca do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości;</p> <p>— rozwija umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> — rozwija umiejętność rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzośłowu, przypisów i odsyłaczy, oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej; — kształci nawyki systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania; — jest zachęcany do rozwijania swoich uzdolnień przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy, na przykład w konkursach, olimpiadach przedmiotowych i wykładach, oraz rozwijania umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;
Historia	<ul style="list-style-type: none"> — poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; — zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje;
Muzyka	<ul style="list-style-type: none"> — poznaje i popularyzuje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu; — zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej; — zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne; — uczestniczy w tworzeniu artystycznych projektów edukacyjnych o charakterze interdyscyplinarnym (również z wykorzystaniem technologii informacyjnej); — angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska; — uczestniczy realnie lub wirtualnie w różnorodnych wydarzeniach muzycznych; — stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej: odpowiednie zachowanie podczas koncertu, przedstawienia operowego itp., tolerancja dla preferencji muzycznych innych osób oraz szacunek dla twórców i wykonawców;
Plastyka	<ul style="list-style-type: none"> — zna dziedzictwo kulturowe najbliższego otoczenia, wymienia zabytki i dzieła architektury (historycznej i współczesnej); — zapoznaje się z twórczością artystów w obrębie „małej ojczyzny”;

WOS	<p>— uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele); przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów oraz analizuje ich zalety i wady;</p> <p>— podaje cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego;</p> <p>— wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania; przedstawia – za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym;</p> <p>— uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową/etniczną, państwową/obywatelską, europejską); rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom;</p> <p>— planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych osób i sytuację na rynku pracy;</p>
Przyroda	— kształtuje postawy związane z tożsamością kulturową regionu;
Geografia	<p>— łączy racjonalność naukową z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości;</p> <p>— przyjmuje postawy szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania;</p> <p>— rozwija w sobie poczucie tożsamości oraz wykazywanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej;</p> <p>— ma poczucie dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku narodu (różnych obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego własnego regionu i Polski, krajobrazów Polski, walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych oraz sukcesów polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej);</p> <p>— kształtuje pozytywne – emocjonalne i duchowe – więzi z najbliższym otoczeniem,</p>

	<p>krajem ojczystym, a także z całą planetą Ziemią;</p> <p>— rozwija postawy współodpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszłego rozwoju społeczno - kulturowego i gospodarczego „małej ojczyzny”, własnego regionu i Polski;</p> <p>— przełamuje stereotypy i kształtuje postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości;</p>
Informatyka	<p>— opisuje kwestie etyczne związane z wykorzystaniem komputerów i sieci komputerowych, takie jak: bezpieczeństwo, cyfrowa tożsamość, prywatność, własność intelektualna, równy dostęp do informacji i dzielenie się informacją;</p> <p>— postępuje etycznie w pracy z informacjami;</p>
Wychowanie do życia w rodzinie	<p>— jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie;</p> <p>— ma świadomość swoich korzeni kulturowych, religijnych i rodzinnych; rozumie potrzebę współuczestniczenia w przygotowaniach do rodzinnych uroczystości;</p>

Tabela nr 4. Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)

Szkoła/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
Szkoła podstawowa	
Edukacja wczesnoszkolna	<p>— wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu;</p> <p>— rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych; przestrzega zasad zachowania się środkach publicznego transportu zbiorowego;</p> <p>— stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną,</p> <p>rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku;</p> <p>— ma świadomość istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego, np. nagła</p>

	<p>zmiana pogody, huragan, ulewne deszcze, burza, susza oraz ich następstwa: powódź, pożar, piorun; określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach;</p> <p>— stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety;</p> <p>— rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, zwłaszcza w sieci Internet;</p>
Informatyka	<p>— rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, w tym zwłaszcza w sieci Internet;</p> <p>— przestrzega ogólnie przyjęte zasady związane z bezpieczeństwem w Internecie;</p>
Wychowanie fizyczne	<p>— omawia zasady bezpiecznego zachowania się nad wodą i w górach w różnych porach roku;</p> <p>— omawia konsekwencje zdrowotne stosowania używek w odniesieniu do podejmowania aktywności fizycznej;</p> <p>— wymienia zasady bezpiecznego korzystania ze sprzętu sportowego;</p> <p>— wymienia najczęstsze przyczyny oraz okoliczności wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych, omawia sposoby zapobiegania im;</p> <p>— wskazuje zagrożenia związane z uprawianiem niektórych dyscyplin sportu;</p>
WOS	<p>— rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach;</p> <p>— przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów Internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować;</p> <p>— wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw;</p> <p>— przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami;</p>
Informatyka	<p>— posługuje się technologią zgodnie z przyjętymi zasadami i prawem; przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;</p> <p>— uznaje i respektuje prawo do prywatności danych i informacji oraz prawo do własności intelektualnej;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> — wymienia zagrożenia związane z powszechnym dostępem do technologii oraz do informacji i opisuje metody wystrzegania się ich; — stosuje profilaktykę antywirusową i potrafi zabezpieczyć przed zagrożeniem komputer wraz z zawartymi w nim informacjami; — ocenia krytycznie informacje i ich źródła, w szczególności w sieci, pod względem rzetelności i wiarygodności w odniesieniu do rzeczywistych sytuacji, docenia znaczenie otwartych zasobów w sieci i korzysta z nich;
Technika	<ul style="list-style-type: none"> — przewiduje zagrożenia płynące z niewłaściwego użytkowania sprzętu technicznego; — analizuje sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu podczas pracy z narzędziami i urządzeniami (procedura postępowania podczas wypadku przy pracy; umiejętność udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej w typowych sytuacjach zagrożenia);
Edukacja dla bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> — wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń (pochodzenia naturalnego i wywołane przez człowieka); — wymienia zasady ostrzegania ludności o zagrożeniach; rozróżnia poszczególne sygnały alarmowe i środki alarmowe; omawia zasady właściwego zachowania się w razie uruchomienia sygnałów alarmowych;
Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> — świadomie i odpowiedzialnie korzysta ze środków społecznego przekazu, w tym z Internetu, dokonując wyboru określonych treści i limitując czas im poświęcany; — zna rodzaje i czynniki ryzyka, które sprzyjają uzależnieniom; rozumie, że jego zdrowie i przyszłość zależą od jego wyborów; kształtuje postawy asertywne, aby nie ulegać presjom grupy i wejść na drogę uzależnień;

EWALUACJA

W ustaleniu czy realizowany program przynosi oczekiwane efekty, niezbędna jest jego ewaluacja. Należy więc kontrolować zarówno przebieg procesu, jak i osiągnięte wyniki.

W tym celu na początku roku szkolnego i w trakcie jego trwania należy przeprowadzić wśród uczniów, rodziców i nauczycieli ankiety.

Proces powinien być kontrolowany przez bieżące monitorowanie, a uzyskane informacje wykorzystywane do modyfikacji samego programu (jeżeli wystąpi taka potrzeba). Ewaluację wyników należy przeprowadzić pod koniec każdego roku szkolnego i opracować wnioski do pracy na następny rok szkolny.

Narzędzia ewaluacji:

Sprawozdania wychowawców z realizacji Programów Wychowawczo Profilaktycznych klas.

Ankieta skierowana do uczniów, dotycząca ich postaw i zainteresowań.

Ankieta skierowana do rodziców, dotycząca osiągnięć dydaktyczno wychowawczych dziecka, ze wskazaniem kierunku działań do dalszej pracy.

Ankieta skierowana do nauczycieli, której celem będzie uzyskanie informacji na temat realizacji Programu Wychowawczo – Profilaktycznego i ewentualnej jego modyfikacji.

Analiza trudności wychowawczych, problemów szkolno – środowiskowych i profilaktycznych przeprowadzona przez Pedagogę, na podstawie danych zebranych od nauczycieli, wychowawców klas, rodziców i uczniów.

Analiza dokumentów.

Obserwacje.

Wywiady z uczniami, rodzicami i nauczycielami.

USTALENIA KOŃCOWE

Za realizację Programu Wychowawczo – Profilaktycznego szkoły odpowiedzialni są wszyscy pracownicy szkoły. Dyrektor Szkoły czuwa nad prawidłowością jego realizacji. Za realizację poszczególnych zakresów odpowiedzialni są nauczyciele.

Program Wychowawczo – Profilaktyczny Szkoły Podstawowej nr 9 w Lubinie jest otwarty, może być modyfikowany w trakcie realizacji.

Program ten podlega monitorowaniu i ewaluacji.